

Epistolografia, czyli o sztuce pisania listów

1. Cele lekcji

a) Wiadomości

Uczeń:

- podaje definicję pojęcia *epistolografia*,
- zna historię rozwoju listu jako formy wypowiedzi,
- zna formy listu,
- wymienia najślynniejszych polskich epistolografów.

b) Umiejętności

Uczeń potrafi:

- poprawnie odczytywać treść różnych tekstów kultury,
- poprawnie i świadomie posługiwać się wyrazami *epistolografia* i *epistoła*,
- wskazać funkcję listu w minionych stuleciach,
- określić, dlaczego doszło do degradacji formy listu.

2. Metoda i forma pracy

Podająca, rozmowa, praca z tekstem, poszukująca, heureka.

3. Środki dydaktyczne

Podręcznik do kształcenia literackiego, *Słownik terminów literackich*.

4. Przebieg lekcji

a) Faza przygotowawcza

Nauczyciel wprowadza uczniów w tematykę lekcji. Zachęca ich do swobodnej rozmowy odnośnie pisania listów. Inspiruje, zadając pytania: czy często piszą listy, czy mają w domu listy od krewnych lub przyjaciół, czy wszystkie listy mają taką samą formę.

b) Faza realizacyjna

1. Nauczyciel podaje definicję listu, przybliża jednocześnie historię tej formy wypowiedzi. [*Słownik terminów literackich*, pod red. J. Sławińskiego, Zakład Narodowy Ossolińskich, Wrocław 1976, s. 218.]
2. Potem krótko przedstawia najwybitniejszych polskich autorów twórczości epistolarnej:

Jan III Sobieski, Stanisław August, Ignacy Krasicki, Juliusz Słowacki, Zygmunt Krasiński, Eliza Orzeszkowa, Henryk Sienkiewicz.

3. Nauczyciel prosi o zapoznanie się z – zamieszczonym w podręczniku – tekstem Stanisława Dubisza *Pejzaż romantyczny*.

[A. Biała, A. Krawczyk, *Język, literatura, kultura. Wypisy i zadania. Podręcznik do języka polskiego dla klasy I*, Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP, Kielce 2002, s. 348-354.]

4. Nauczyciel zadaje polecenia do tekstu:

- Jak autor wyjaśnia znaczenie słów epistolografia i epistoła?
- Dlaczego listy można uznać za najstarsze zabytki języka pisanego?
- Jakie cechy i funkcje listu wymienia autor przeczytanego tekstu?
- Z którego wieku pochodzą i czego dotyczą najstarsze polskie teksty listów prywatnych?
- Określ tematykę i styl listów Jana Sobieskiego do żony Marysieńki.
- Listy Jana Sobieskiego nazywa się „arcydziełem staropolskiej prozy epistolarnej”. Wyjaśnij, skąd wzięła się ta opinia.
- Wypisz słowa pełniące funkcję znaków szyfru, jakim Jan Sobieski posługiwał się w listach do Marysieńki.
- Na podstawie listu, przytoczonego przez Stanisława Dubisza, powiedz, na czym polegała gra uczuć małżonków.
- Podaj cechy właściwe językowi staropolskiemu.
- Jaka była konwencjonalna kompozycja listów?

c) Faza podsumowująca

Nauczyciel podaje słownikową definicję epistolografii.

Epistolografia – dział piśmiennictwa obejmujący twórczość listowną; także sztuka pisania listów mająca charakter normatywnej teorii lub zbioru zwyczajowo przyjętych przepisów dotyczących komponowania i stylizowania różnego typu listów.

[*Słownik terminów literackich*, pod red. J. Sławińskiego, Zakład Narodowy Ossolińskich, Wrocław 1976, s. 106.]

5. Bibliografia

1. Biała A., Krawczyk A., *Język, literatura, kultura. Wypisy i zadania. Podręcznik do*

- języka polskiego dla klasy I*, Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP, Kielce 2002.
2. *Słownik terminów literackich*, pod red. J. Sławińskiego, Zakład Narodowy Ossolińskich, Wrocław 1976.

6. Załączniki

Zadanie domowe

Przeczytaj, zamieszczone w podręczniku, listy Jana Sobieskiego do Marysieńki. Wskaż uczucia wyrażone w utworze. Jak Sobieski opisuje wojnę?

7. Czas trwania lekcji

45 minut

8. Uwagi do scenariusza

brak